

OPŁATA SKARBOWA

Komentarz

Stanisław Bogucki
Marcin Romanowicz, Krzysztof Winiarski

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

OPŁATA SKARBOWA

Komentarz

Stanisław Bogucki
Marcin Romanowicz, Krzysztof Winiarski

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 kwietnia 2021 r.

Stanisław Bogucki, nr ORCID: 0000-0002-5532-3080

Marcin Romanowicz, nr ORCID: 0000-0003-3097-1310

Krzysztof Winiarski, nr ORCID: 0000-0002-2213-9973

Recenzent

Dr hab. Rafał Dowgier, prof. UwB

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Tomasz Pietrzak

Opracowanie redakcyjne

Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Komentarze do poszczególnych artykułów opracowali:

Stanisław Bogucki: Wstęp; art. 3–3a, art. 5–21; Suplement – Zwolnienia

    i wyłączenia na podstawie przepisów innych niż ustawa o opłacie skarbowej

Stanisław Bogucki, Krzysztof Winiarski: art. 2

Marcin Romanowicz: art. 1; art. 4

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8246-002-5

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wstęp	13
Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej	17
Rozdział 1	
Przedmiot opłaty skarbowej	19
Art. 1. [Zakres przedmiotowy opłaty skarbowej]	19
Art. 2. [Wyłączenia z opłaty skarbowej]	149
Art. 3. [Pozostałe wyłączenia z opłaty skarbowej]	217
Art. 3a. [Wyłączenie z opłaty skarbowej spraw konsularnych]	226
Art. 4. [Wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia]	231
Rozdział 2	
Obowiązek zapłaty opłaty skarbowej oraz podmioty zwolnione od opłaty skarbowej	245
Art. 5. [Zakres podmiotowy opłaty skarbowej]	245
Art. 6. [Termin powstania obowiązku zapłaty opłaty skarbowej]	261
Art. 7. [Zwolnienia od opłaty skarbowej]	270
Rozdział 3	
Zapłata i zwrot opłaty skarbowej	294
Art. 8. [Potwierdzenie i sposoby zapłaty opłaty skarbowej]	294

Art. 9. [Zwrot opłaty skarbowej]	315
Art. 10. [Delegacja ustawowa do określenia sposobu zapłaty opłaty skarbowej i jej potwierdzenia; upoważnienie dla Ministra Finansów do określenia w drodze rozporządzenia przepisów wykonawczych]	336
Art. 11. [Informacja o przypadkach nieuiszczenia opłaty skarbowej]	338

Rozdział 4

Właściwość organów podatkowych	344
Art. 12. [Właściwość organów podatkowych]	344

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących	360
Art. 13. [Zmiany w ustawie z 12.01.1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych]	360
Art. 14. [Zmiana w ustawie z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie]	362
Art. 15. [Zmiany w ustawie z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa]	363
Art. 16. [Zmiany w ustawie z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy]	365
Art. 17. [Zmiana w ustawie z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym]	368
Art. 18. [Zmiany w ustawie z 13.11.2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego]	369

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe	372
Art. 19. [Stosowanie przepisów dotychczasowych; sposób zakończenia postępowań w sprawach będących w toku]	372
Art. 20. [Przepis derogacyjny; Uchylenie i skutki uchylenia mocy obowiązującej ustawy z 9.09.2000 r. o opłacie skarbowej]	375
Art. 21. [Wejście w życie ustawy]	376

Suplement

Zwolnienia i wyłączenia na podstawie przepisów innych niż ustawa o opłacie skarbowej 379

Załącznik

Wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia 391

Bibliografia 441

Wykaz orzecznictwa 457

Indeks rzeczowy 467

Autorzy 475

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.c.** – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)
- k.k.s.** – ustawa z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2021 r. poz. 408 ze zm.)
- k.p.a.** – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.)
- k.p.c.** – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.)
- k.p.k.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 534).
- k.p.s.w.** – ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2021 r. poz. 457)
- k.r.o.** – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)
- k.s.h.** – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1526 ze zm.)
- o.p.** – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2020 r. poz. 1325 ze zm.)

- p.p.s.a.** – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2325 ze zm.)
- pr. adw.** – ustawa z 26.05.1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2020 r. poz. 1651 ze zm.)
- pr. bud.** – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2020 r. poz. 1333 ze zm.)
- u.d.j.s.t.** – ustawa z 13.11.2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 38)
- u.f.p.** – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305)
- u.g.n.** – ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1990 ze zm.)
- u.o.r.** – ustawa z 9.11.2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472)
- u.o.s.** – ustawa z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1546 ze zm.)
- u.p.a.** – ustawa z 6.12.2008 r. o podatku akcyzowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 722 ze zm.)
- u.p.c.c.** – ustawa z 9.09.2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 815 ze zm.)
- u.p.k.** – ustawa z 25.06.2015 r. – Prawo konsularne (Dz.U. z 2020 r. poz. 195 ze zm.)
- u.p.o.l.** – ustawa z 12.01.1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1170 ze zm.)
- u.r.p.** – ustawa z 6.07.1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 75 ze zm.)
- u.r.p.d.r.** – ustawa z 8.07.2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2017 r. poz. 2097)
- ustawa z 31.01.1989 r. o opłacie skarbowej** – ustawa z 31.01.1989 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. Nr 4, poz. 23 ze zm.)

- ustawa z 9.09.2000 r. o opłacie skarbowej** – ustawa z 9.09.2000 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2532 ze zm.)
- ustawa z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej** – ustawa z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1546 ze zm.)
- u.p.p.** – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2021 r. poz. 162 ze zm.)

Zbiory orzeczeń i czasopisma

- CBOSA** – Baza orzeczeń sądów administracyjnych, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl>
- Dz.U.** – Dziennik Ustaw
- Dz.Urz. UE** – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
- KPPod** – Kwartalnik Prawa Podatkowego
- ONSAiWSA** – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
- OSNC** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OTK-A** – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego – zbiór urzędowy, Seria A
- PiP** – Państwo i Prawo
- PN** – Przegląd Notarialny
- PPod** – Przegląd Podatkowy
- PPLiFS** – Przegląd Podatków Lokalnych i Finansów Samorządowych
- PS** – Przegląd Sądowy
- RPEiS** – Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
- ZNSA** – Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego

Inne

KRS	– Krajowy Rejestr Sądowy
MF	– Minister Finansów
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
RP	– Rzeczpospolita Polska
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

WSTĘP

Niniejszy *Komentarz* przedstawiany przez Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska zawiera objaśnienia do przepisów ustawy z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej.

Podatki i opłaty jako kategorie składowe danin publicznych łączy przymusowy i bezzwrotny charakter, natomiast różnicuje ekwiwalentność świadczenia, która występuje w przypadku opłat i nie występuje w przypadku podatków. W polskim systemie prawa finansowego opłata skarbowa funkcjonuje jako danina publiczna o charakterze powszechnym i przymusowym. Jest ustalana jednostronnie przez państwo i pobierana na rzecz gminy jako podmiotu prawa publicznego, wpływy z opłat skarbowych stanowią bowiem źródło jej dochodów. Opłata skarbowa odróżnia się jednak od konstrukcji klasycznej opłaty, która charakteryzuje się cechą ekwiwalentności. Obowiązek zapłaty opłaty skarbowej powstaje nie tylko za dokonanie czynności urzędowej, wydanie zaświadczenia na wniosek lub wydanie zezwolenia, a także pozwolenia lub koncesji, które są wzajemnym świadczeniem dla zobowiązanego do opłaty, lecz również od określonych rodzajów dokumentów, np. ze względu na złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury.

Mimo upływu kilkunastu lat od jej wejścia w życie ustawa o opłacie skarbowej sprawia liczne trudności w interpretacji i stosowaniu jej poszczególnych przepisów. Konstrukcja ustawy o opłacie skarbowej wymaga wykładni jej przepisów z uwzględnieniem treści załącznika. Ustalenie zwłaszcza zakresu przedmiotowego ustawy wymaga dokonania

skomplikowanej wykładni systemowej przez odwołanie się również do przepisów spoza zakresu prawa podatkowego. Znaczący problem dla podatników stanowi procedura związana ze zobowiązaniami powstającymi w opłacie skarbowej, niekonsekwentne rozdzielenie zwolnień i wyłączeń od opłaty, ustalenie właściwości organów podatkowych w sprawach opłaty skarbowej, uiszczenie opłaty oraz jej dokumentowanie, a także skutki nieuiszczenia opłaty, jak również kwestia rozgraniczenia instytucji zwrotu opłaty skarbowej i stwierdzenia jej nadpłaty. Istotny wkład w rozstrzygnięcie wspomnianych problemów interpretacyjnych wnosi – oprócz doktryny prawa podatkowego, administracyjnego i finansowego oraz cywilnego – praktyka stosowania prawa.

Liczne i istotne nowelizacje nastąpiły zarówno w obrębie ustawy o opłacie skarbowej, jak i załącznika do tej ustawy. W ostatnich latach dotyczyły one między innymi wyłączenia od opłaty skarbowej złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa ogólnego (analogiczna sytuacja występuje w przypadku aktualnie obowiązujących e-pełnomocnictw do podpisywania deklaracji), które ma stanowić zachętę do składania pełnomocnictw ogólnych i tym samym do upowszechnienia elektronicznych form kontaktu z organami podatkowymi. W związku ze zmianami ustawy o podatku od towarów i usług, dotyczącymi mechanizmu podzielonej płatności, wprowadzono zwolnienie z opłaty skarbowej wniosków składanych przez podatników o wyrażenie zgody na przekazanie środków zgromadzonych na rachunku VAT na rachunek rozliczeniowy podatnika. W ostatnim okresie przepisy o opłacie skarbowej od czynności związanych z procesem inwestycyjno-budowlanym zostały również dostosowane do zmian terminologicznych wprowadzonych w ustawie – Prawo budowlane. Wyłączono z opłaty skarbowej także wydanie zaświadczenia, o którym mowa w ustawie – Prawo ochrony środowiska, wymaganego do uzyskania dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Począwszy od 1.01.2021 r., wyłączono z opłaty skarbowej czynności w sprawach pobytu na terytorium Polski członków rodziny obywateli polskich, a także obywateli Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członków ich rodzin, jak również zezwolenie na pobyt czasowy udzielane osobom przebywającym

---

w Polsce z obywatelami Zjednoczonego Królestwa oraz zezwolenie na pobyt czasowy i zezwolenie na pobyt stały brytyjskim pracownikom delegowanym do końca okresu przejściowego na terytorium Polski. Zwolniono także z opłaty skarbowej zaświadczenie potwierdzające, że w stosunku do obywatela UE lub członka jego rodziny istnieje domniemanie, iż są oni ofiarami handlu ludźmi.

Przedmiot opłaty skarbowej został określony w dwóch ujęciach, a mianowicie ogólnym w art. 1 u.o.s. i szczegółowym, tj. w załączniku do ustawy. Prześledzenie regulacji zawartych w załączniku daje obraz tego, jakie obszary systemu prawa stanowią przedmiot ingerencji prawodawcy z wykorzystaniem instrumentu fiskalnego, jakim jest opłata skarbową. Szczególną i unikalną wartość stanowi zatem omówienie w ramach komentarza do art. 1 i 4 szeregu rozwiązań zawartych w załączniku do ustawy, stanowiącego wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia.

Komentarz jest opracowaniem zbiorowym trzech autorów, którzy są sędziami, radcami prawnymi i pracownikami naukowymi, a przy tym autorami lub współautorami publikacji z różnych dziedzin prawa (monografii, komentarzy, artykułów, glos), także z zakresu prawa podatkowego i procedur podatkowych, jak również zajmują się działalnością popularyzatorską i naukową. Każdy z autorów w odniesieniu do komentowanych przez siebie przepisów prezentuje własne poglądy. Autorzy przedstawiają w objaśnieniach do poszczególnych przepisów stanowisko judykatury i doktryny, uwzględniając dotychczasowe publikacje (wcześniejsze komentarze do ustawy o opłacie skarbowej, System prawa administracyjnego, System prawa finansowego, System prawa prywatnego, a także monografie, artykuły i glosy) oraz Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, a zwłaszcza Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych oraz organów podatkowych.

Wydawnictwo i autorzy wyrażają przekonanie, że niniejszy komentarz do ustawy o opłacie skarbowej będzie stanowił istotny głos w dyskusji toczącej się wokół instytucji omawianej opłaty, którą od lat prowadzą w ramach swojej działalności zawodowej sędziowie, notariusze, adwokaci, radcowie

prawni, doradcy podatkowi, pracownicy organów podatkowych i skarbowych, ale również pracownicy nauki, studenci wydziałów prawa oraz wszyscy zainteresowani tym działem prawa.

Komentarz uwzględnia stan prawny na dzień 1 kwietnia 2021 r.

Stanisław Bogucki

USTAWA

z dnia 16 listopada 2006 r.

o opłacie skarbowej

(tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1546; zm.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1565, poz. 2023,
poz. 2369; z 2021 r. poz. 72)

ROZDZIAŁ 1

Przedmiot opłaty skarbowej

Art. 1. [Zakres przedmiotowy opłaty skarbowej]

1. Opłacie skarbowej podlega:

- 1) w sprawach indywidualnych z zakresu administracji publicznej:
  - a) dokonanie czynności urzędowej na podstawie zgłoszenia lub na wniosek,
  - b) wydanie zaświadczenia na wniosek,
  - c) wydanie zezwolenia (pozwolenia, koncesji);
- 2) złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii – w sprawie z zakresu administracji publicznej lub w postępowaniu sądowym.

2. Opłacie skarbowej podlega również dokonanie czynności urzędowej, wydanie zaświadczenia oraz zezwolenia (pozwolenia) przez podmiot inny niż organ administracji rządowej i samorządowej, w związku z wykonywaniem zadań z zakresu administracji publicznej, a także złożenie w takim podmiocie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii.

Spis treści

1. Uwagi wprowadzające: geneza i ewolucja opłaty skarbowej ...	20
2. Zakres przedmiotowy ustawy o opłacie skarbowej	31
2.1. Uwagi ogólne	31
2.2. Dokonanie czynności urzędowej na podstawie zgłoszenia lub na wniosek (art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a)	47
2.3. Wydanie zaświadczenia na wniosek (art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. b)	56
2.4. Wydanie zezwolenia, pozwolenia lub koncesji (art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. c)	70
2.5. Złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii (art. 1 ust. 1 pkt 2)	84
2.6. Czynności innych podmiotów niż organy administracji publicznej (art. 1 ust. 2)	143

1. Uwagi wprowadzające: geneza i ewolucja opłaty skarbowej

1. Opłata skarbową została wprowadzona do polskiego porządku prawnego dekretem z 3.02.1947 r. o opłacie skarbowej¹, którym zastąpiono przedwojenną ustawę z 1.07.1926 r. o opłatach stemplowych². Ten ostatni typ opłaty zaistniał w polskim prawodawstwie za sprawą ustawy z 24.03.1809 r. o opłacie papieru stemplowego³, w której po raz pierwszy pojawiło się wyrażenie języka prawnego „opłata stemplowa”⁴, aczkolwiek daniny

¹ Dz.U. Nr 27, poz. 107.

² Dz.U. R.P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404 ze zm.

³ Dz.Pr. X.W. Tom III, Nr 25.

⁴ Zob. A. Rosenkranz, *O istocie opłaty stemplowej, referat wygłoszony na posiedzeniu sekcji ekonomicznej Towarzystwa Prawniczego w Warszawie, w dn. 15 marca 1924 r.*, cz. 2, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1924/19, s. 281. Wyrażenie prawne „opłata stemplowa” bierze swój początek od wyrażenia „stempel”, którego doktryna niemiecka w XVII w. używała na określenie wszelkich opłat – por. P. Bohley, *Gebühren und Beiträge. Ihre wirtschaftspolitischen Funktionen und ihr Platz im System der öffentlichen Einnahmen*, Tübingen 1977, s. 12. Także w kregu języka angielskiego wyrażeniem „stamp duty” określano po prostu opłaty – por. E.R.A. Seligman, *Essays in Taxation*, New York 1921, s. 406.

związane z zaopatrywaniem każdego pisma, mającego walor prawny, w pieczęć państwową (stempel) były znane od czasu uchwalenia Konstytucji z 28.04.1775 r.⁵, wprowadzającej podatek z papieru stemplowego⁶. Ten pierwotny w przedmiocie opłat administracyjnych akt normatywny przewidywał niejednorodną grupę danin w postaci:

- a) podatku stemplowego od umów prywatnoprawnych, czyli w istocie podatek od obrotu pieniężnego;
  - b) opłat sądowych i administracyjnych, będących „protoplastami” opłaty skarbowej;
  - c) taksy (opłaty) pobieranej przy nadawaniu przywilejów;
  - d) podatków od kalendarzy, kart do gry i ksiąg żydowskich, czyli w istocie podatków konsumpcyjnych⁷.
2. Konstytucja z 1775 r. była dwukrotnie nowelizowana (w 1776 r. i 1789 r.)⁸, a ostatecznie zastąpiła ją wyżej wymieniona ustawa z 24.03.1809 r. o opłacie papieru stemplowego. W dobie rozbiorowej rozwój prawodawstwa polskiego został przerwany na skutek utraty państwowości. Jednakże w przedmiocie daniny stemplowej w Królestwie Kongresowym respektowano legislacyjne dziedzictwo Księstwa Warszawskiego, tj. ustawę z 28.12.1811 r. o poborach⁹, która zastąpiła ustawę z 24.03.1809 r., a której rozdział VI dotyczył opłat stemplowych (co jednoznacznie komunikował tytuł tego rozdziału: „Prawo o opłatach stemplowych”). Dopiero ustawa

⁵ *Volumina Legum. Przedruk zbioru praw staraniem XX. Pijarów w Warszawie. Od roku 1732 do roku 1782*, t. VIII, Petersburg 1860, s. 94. Ustawa z 1775 r. rozpoczyna się od słów: „Gdy między pożytki do Rzeczypospolitej należące liczy się używanie papieru Stemplowanego, a ta za obyczajem Narodów w maxymach podatkovania roztropnych, więc też pożytki z papieru Stemplowanego, dla Rzeczypospolitej ustanawiając takowe względem papieru Stemplowanego czyniemy rozrządzenie [...]”. *Prawa, Konstytucye y przywileie Krolestwa Polskiego y Wielkiego Xięstwa Litewskiego, y wszystkich Prowincyi należących: Na Walnych Seymach Koronnych od Seymu Wislickiego Roku Pańskiego 1347. Aż do Ostatniego Seymu uchwalone*. w Drukarni J. K. Mci y Rzeczypospolitej i Xięży Scholarum Piarum, Roku Pańskiego 1782, s. 145.

⁶ R. Rybarski, *Skarbowość Polski w dobie rozbiorów*, Kraków 1937, s. 192. O genezie danin związanych z papierem stemplowym i stemplem w europejskiej kulturze prawnej zob.: D. Antonów, *Opłata skarbowa w polskim porządku prawnym*, Warszawa 2017, s. 60–65.

⁷ R. Rybarski, *Skarbowość Polski w dobie rozbiorów*, Kraków 1937, s. 193.

⁸ R. Rybarski, *Skarbowość Polski...*, s. 193–198.

⁹ Dz.Pr. X.W. Tom IV, Nr 38.

stemplowa zatwierdzona ukazem carskim z 7.10.1863 r. zastąpiła ustawę Księstwa Warszawskiego z 28.12.1811 r. Kres ustawy ukazowej nadszedł w 1884 r., kiedy to na ziemiach Królestwa Polskiego (Kraju Nadwiślańskiego) zaczęła obowiązywać rosyjska ustawa o opłatach¹⁰.

3. Po odzyskaniu niepodległości aktem unifikującym prawodawstwo w przedmiocie daniny stemplowej była wyżej wskazana ustawa z 1.07.1926 r. o opłatach stemplowych, której projektodawca zdecydował się z powodów praktycznych, licząc się „z przyzwyczajeniami podatników”¹¹, na zachowanie tradycyjnej nazwy „opłata stemplowa”¹². Analiza materiałów legislacyjnych wykorzystanych w procesie uchwalania ustawy z 1.07.1926 r. o opłatach stemplowych wskazuje, że ustawodawca dążył do rozgraniczenia w ramach danin publicznych podatków i opłat. Achilles Rosenkranz analizując pojęcie „opłaty stemplowej”, podkreślał, że podatek jest wynagrodzeniem „za ogół usług, które państwo świadczy społeczeństwu – gdy natomiast opłata od podania jest wynagrodzeniem za tę tylko specjalną usługę, którą państwo świadczy petentowi na skutek podania”¹³. Ustawa o opłatach stemplowych była rozbudowaną regulacją liczącą 181 artykułów podzielonych na trzy części (postanowienia ogólne, postanowienia szczegółowe i przepisy końcowe). Część druga ustawy zawierała katalog przedmiotów opłaty stemplowej wraz z podaniem podstawy wymiaru oraz stopy (stawki) opłaty, dlatego była określana przez doktrynę jako „taryfa opłat stemplowych”¹⁴. Zasadniczo opłaty stemplowe

¹⁰ A. Rosenkranz, *O istocie opłaty stemplowej...*, cz. 2, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1924/19, s. 281.

¹¹ A. Rosenkranz, *Zasady wytyczne projektu ustawy o opłatach stemplowych [w:] Podatki od obrotów i opłaty. Prace przygotowawcze do ustawodawstwa skarbowego*, z. 2, Warszawa 1924, s. 15.

¹² S. Bogucki, *Instytucja zwrotu opłaty w ustawie o opłatach stemplowych z 1926 roku i jej współczesne konotacje [w:] Verus amicus rara avis est. Studia poświęcone pamięci Wojciecha Organiściaka*, red. A. Lityński, A. Matan, M. Mikołajczyk, D. Nawrot, G. Nancka, „Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 3912”, Katowice 2020, s. 58.

¹³ A. Rosenkranz, *Zasady, wytyczne projektu ustawy o opłatach stemplowych [w:] Podatki...*, s. 15. Zob. także: A. Rosenkranz, *O istocie opłaty stemplowej...*, cz. 1, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1924/18, s. 266.

¹⁴ A. Rosenkranz (oprac.), *Taryfa opłat stemplowych w układzie alfabetycznym z dołączeniem dosłownego tekstu ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1. lipca 1926 r.*, Warszawa 1927, s. III.

obejmowały, podobnie jak wcześniejsze pomniki prawa polskiego, niejednorodną grupę danin¹⁵, bowiem ustawodawca uchwalił w ustawie z 1.07.1926 r. o opłatach stemplowych:

- a) podatki od obrotów niezawodowych (np. przejście własności nieruchomości; ustanowienie i przeniesienie praw kopalnych; sprzedaż i zamiana rzeczy ruchomych, papierów wartościowych, praw rzeczowych na rzeczy cudzej; umowy o świadczenie usług, o skład, o ubezpieczenie i renty dożywotnie, o spółki i inne zrzeszenia; pełnomocnictwo, obligi, weksle, czeki i zlecenia wypłaty; umowy małżeńskie majątkowe, umowy o dział majątku);
- b) podatki od obrotów zawodowych (np. dotyczyło to opłat pobieranych od rachunków);
- c) opłaty *sensu stricto*, stanowiące bezpośrednią odpłatę za konkretne świadczenia (czynności) organów państwowych (np. rozpatrywanie podań i wydawanie świadectw)¹⁶.

Szczegółowa analiza ustawy o opłatach stemplowych prowadzi do sprostowania, że wskazane w art. 52–138 przedmioty tychże opłat należały do kategorii pism (umów) stwierdzających czynności prawne unormowane przez prawo prywatne, a więc w tym zakresie opłaty stemplowe należy zidentyfikować jako zawołowane formy podatku od czynności cywilnoprawnych¹⁷. Jedynie przedmioty wymienione w dalszych rozdziałach części drugiej ustawy o opłatach stemplowych, tj.:

- 1) podania wnoszone do urzędów państwowych,
- 2) protokoły spisywane przez te urzędy, a zastępujące podania,
- 3) świadectwa wydawane przez te urzędy,

generowały rzeczywistą opłatę stemplową, dlatego mogą być potraktowane jako elementy normatywnej genezy współczesnej opłaty skarbowej¹⁸.

¹⁵ Zwracają na to uwagę liczni autorzy, zob. np. E. Taylor, *Polityka skarbowa i system podatkowy Rzeczypospolitej Polskiej*, Poznań 1929, s. 325. Autor podaje, że ustawa o opłatach stemplowych z 1926 r. objęła swoim zakresem 20 rodzajów podatków obrotowych i 2 rodzaje właściwych opłat.

¹⁶ J. Małecki, *Z problematyki opłaty skarbowej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1989/4, s. 81.

¹⁷ D. Antonów, *Opłata skarbowa...*, s. 77.

¹⁸ A. Rosenkranz, *Ustawa o opłatach stemplowych wraz z przepisami wykonawczymi. Teksty i komentarz*, Warszawa 1933, s. XIX; D. Antonów, *Opłata skarbowa...*, s. 78.

Stanisław Bogucki – doktor nauk prawnych; sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego (Izba Finansowa); autor publikacji z zakresu prawa podatkowego i procedur podatkowych, a także prawa cywilnego i konsularnego.

Marcin Romanowicz – doktor nauk prawnych; radca prawny; adiunkt w Katedrze Filozofii Prawa i Nauki o Państwie Uniwersytetu Warszawskiego; autor publikacji z zakresu teorii wykładni prawa, rozumowań prawniczych i argumentacji, konstytucjonalizmu, filozofii prawa oraz z pogranicza prawoznawstwa i psychologii kognitywnej, a także dogmatyki prawa podatkowego.

Krzysztof Winiarski – doktor nauk prawnych; sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego (Izba Finansowa); przewodniczący Rady Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Częstochowie; członek Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do Spraw Doradztwa Podatkowego; autor publikacji z zakresu prawa podatkowego i administracyjnego.

Komentarz do ustawy o opłacie skarbowej omawia wszystkie istotne nowelizacje dotyczące ustawy i załącznika do niej, a także wyjaśnia szczególnie problematyczne zagadnienia na gruncie przepisów i orzecznictwa, takie jak:

- zwolnienia i wyłączenia od opłaty,
- właściwość organów podatkowych w sprawach opłaty skarbowej,
- zapłata opłaty oraz jej dokumentowanie,
- skutki nieuiszczenia opłaty,
- kwestia rozgraniczenia instytucji zwrotu opłaty skarbowej i stwierdzenia jej nadpłaty.

Szczególną wartość komentarza stanowi omówienie szeregu rozwiązań zawartych w załączniku do ustawy, stanowiącego wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawek tej opłaty oraz zwolnień. Prześledzenie regulacji zawartych w załączniku daje obraz tego, jakie obszary systemu prawa stanowią przedmiot ingerencji prawodawcy z wykorzystaniem instrumentu fiskalnego, jakim jest opłata skarbową.

Komentarz przeznaczony jest dla: sędziów, adwokatów, radców prawnych, doradców podatkowych i pracowników administracji samorządowej.

ISBN 978-83-8246-002-5

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 179 Zł (W TYM 5% VAT)